

29.03.2021

Прем'єр-міністру України
Д.А.ШМИГАЛЮ

Копія:

Заступнику керівника Офісу Президента України
Ю.А.СВИРИДЕНКО

Міністру захисту довкілля та природних ресурсів України
Р.Р.АБРАМОВСЬКОМУ

Міністру розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України
І.Р.ПЕТРАШКУ

Міністру фінансів України
С.М.МАРЧЕНКУ

*Щодо необхідності доопрацювання проекту Закону України № 4167
«Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає
в результаті промислової діяльності»,*

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Користуючись нагодою, дозвольте від імені багатотисячних колективів провідних вітчизняних галузей промисловості засвідчити Вам повагу, та звернутися щодо наступного.

Як відомо, наразі у Верховній Раді України зареєстровано нову редакцію проекту Закону України № 4167 «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності», згідно якого передбачається перехід українського промислового комплексу до нових, більш жорстких, нормативів викидів за дуже стислий період часу. Формальною підставою для прийняття зазначеного Закону є необхідність імплементації Директиви 2010/75/ЕС щодо промислових викидів та впровадження в Україні інтегрованого дозволу на промислові викиди та встановлення їх нових гранично допустимих рівнів.

Треба відзначити, що зазначена редакція проекту Закону викликає дуже серйозне занепокоєння у всіх без винятку промислових галузей, оскільки його реалізація вимагає настільки великих інвестицій, що, у разі прийняття цього Закону, переважна частина українських промислових підприємств опиниться під ризиком повної зупинки виробництва та закриття.

Так, поточна редакція Закону передбачає, що:

- українські норми викидів будуть точною копією поточних європейських норм викидів, а самі норми затверджуватимуться Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України (Мінекології). При цьому, не передбачається будь-яких обговорень зазначених норм з представниками промисловості, інших міністерств та відомств, що відповідають за економічний розвиток країни та наповнення бюджетів всіх рівнів саме за рахунок діяльності промислових підприємств;

- весь український промисловий комплекс буде зобов'язаний перейти на нові жорсткі нормативи викидів всього за 4 роки, що є повністю нездійсненним через відсутність джерел для вкладення багатомільярдних валютних інвестицій за умови економічної кризи та обмеження часу. Для прикладу, країни Європейського союзу здійснювали поступовий перехід на нові екологічні

норми протягом десятиліть при активній державній підтримці. Так, Словенії для цього знадобилося 17 років, Польщі - 20 років, але ніяк не 4 роки. Тому для українських підприємств необхідно передбачити більш довгий період – мінімум 15 років.

- українські підприємства будуть зобов'язані перейти на європейські норми викидів без будь-яких винятків. В той же час, для країн ЄС, в залежності від структури їх економік, існують різні винятки – зокрема, уряди Польщі, Словаччини, Угорщини дотепер дозволяють своїм підприємствам відхилення від європейських норм викидів.

Наразі економіка України знаходиться у критичному стані. Так, у 2020 р. падіння ВВП становило 4%, а падіння промислового виробництва у той же період 4,5%. Через економічну кризу, посилену пандемією коронавірусу COVID-19, більшість промислових підприємств працювали збитково; особливо це торкнулося машинобудівників, збиток яких тільки у III кварталі 2020 р. досяг 8,8 млрд грн, металургів (10,2 млрд грн), хіміків (18,3 млрд грн), а загальна збитковість всього промислового комплексу України за цей період перевершив 45 млрд грн. В той же час, рівень безробіття виріс до 9,7% у порівнянні з 8,6% у 2019 р., і сьогодні в країні майже 1,6 млн осіб шукають роботу.

Нажаль, всі ці соціально-економічні фактори не були враховані у поточній редакції проекту Закону № 4167.

Як вже зазначалося вище, екологічна модернізація та перехід на нові нормативи викидів вимагають величезних інвестицій. У Європейському союзі ця процедура проводилася за умови довгострокової визначеності та за активну підтримку держави, в тому числі, за рахунок державних субсидій, дотацій, надання податкових пільг, пільгових кредитів, грантів, повернення податків тощо. Також треба враховувати, наскільки простіше та дешевше європейському підприємству залучити кредити для фінансування інвестицій, ніж його українському аналогу. Здається, в Мінекології вважають, що вітчизняна промисловість повинна зробити якийсь «чарівний стрибок» та провести екологічну модернізацію за 4 роки, і все це за умови світового економічного спаду, постійно зростаючого податкового навантаження на бізнес, який, до того ж, не має жодної можливості залучити довгострокові кредити в українських банках під адекватні, а не вбивчі, відсоткові ставки, та ще й без будь-якої державної підтримки.

Прикладом галузі, яка катастрофічно постраждає від прийняття проекту Закону у поточній редакції, є коксохімічне виробництво. Європейські нормативи викидів для подібної галузі встановлено виходячи з технологій, які використовує ЄС та є недосягненими для українських коксохімічних підприємств, що були побудовані за іншим проектами. І єдиною можливістю виконати європейські норми стане зачинення всіх без винятку українських коксохімічних батарей та будівництво нових коксохімічних підприємств. Мало того, що вартість подібного перевищуватиме 4 млрд до. США, повна зупинка коксохімічної галузі призведе до практично повної зупинки металургійної галузі, оскільки без коксу нема чавуну, а 94% сталі в Україні виробляється киснево-конвертерним та мартенівським способами, які базуються саме на переробці чавуну у сталь.

Українські та європейські підприємства знаходяться на різних технологічних рівнях розвитку, тому одномоментне впровадження європейських норм викидів для українських підприємств призведе до їх вимушеної зупинки та загальному катастрофічному падінню економіки України, що безпосередньо відобразиться на скороченні валютних надходжень у країну та податкових відшкодувань до бюджетів всіх рівнів, зниженні загального рівня життя, рості кількості безробітних та різкому занепаду рівня соціальної підтримки громадян.

Таким чином, у разі прийняття проекту Закону № 4167 у поточній редакції, Україна стикнеться за наступними наслідками:

- закриття більшої частини промислових підприємств (зокрема, повне закриття всіх коксохімічних підприємств, значне скорочення видобування коксівного вугілля, критичне зниження

виробництва у металургійній, хімічній, цементній промисловості та суміжних галузях – енергетичної та транспортної);

- скорочення валютних надходжень до України (за експертними оцінками, більше ніж на 5 млрд дол. США ан рік) та ріст імпорту тієї промислової продукції, яка наразі виробляється в Україні;
- скорочення податкових надходжень до бюджету всіх рівнів на більше ніж 20 млрд грн на рік;
- скорочення понад 200 тис. робочих місць та вимушена еміграція кваліфікованих працівників з України;
- зростання соціальної напруги в країні, особливо у промислових містах.

Питання захисту екології та екологічної модернізації промислових підприємства актуальне у всьому світі, і Україна не є виключенням. Наша країна зараз веде активну політику не тільки у межах імплементації Директиви ЄС 2010/75 щодо промислових відходів, але й стосовно декарбонізації економіки у відповідності до Паризької угоди. Загальний рівень необхідних інвестицій в рамках актуалізованих цілей по країні до 2030 р. оцінюється у кількості млрд євро, у тому числі для промисловості більше ніж 37 млрд євро. Паралельно з цим, влада ініціює збільшення фіскального тиску на бізнес шляхом кратного підвищення екологічних податків. Все це у сукупності не залишає українській промисловості інших варіантів, як просто зупинити виробничу діяльність з практично повною втратою Україною власного промислового потенціалу.

Для того, щоб уникнути подібного катастрофічного сценарію, необхідно, щоб перед прийняттям будь-яких рішень влада проводила оцінку їх наслідків, особливо якщо питання стосується майбутнього промислового комплексу України. Нажаль, сьогодні таке оцінювання не відбувається. Отже, перед прийняттям проекту Закону № 4167, Кабінет Міністрів України повинен провести оцінку необхідних інвестицій для досягнення підприємствами України екологічних цілей, які у ньому передбачено, напрацювати рішення по джерелах фінансування таких інвестицій з урахуванням забезпечення стійкого розвитку українських галузей та економіки у цілому, а саме збереження та підвищення обсягів виробництва та зайнятості на підприємствах, наявність джерел інвестування та підвищення якості української продукції з метою збереження конкурентоздатності на світових ринках та виконання існуючих міжнародних зобов'язань.

З огляду на вищевказане, вважаємо, що проект Закону № 4167 «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності» у поточній редакції є загрозою для економічної стабільності та національної безпеки України.

Екологічний Комітет ВР України та Мінекології повинні переглянути своє рішення щодо його впровадження та комплексно доопрацювати з урахуванням наступного:

1. Провести оцінку необхідних інвестицій для досягнення підприємствами України екологічних цілей, передбачений актуальною версією проекту Закону № 4167, а також напрацювати рішення по джерелах фінансування таких інвестицій не на шкоду завданню розвитку промислових підприємств та галузей України.

2. У доробленому проекті Закону № 4167 повинно знайти відображення:

- прагматичного підходу до переходу на нові екологічні нормативи;
- відсутності жорсткої прив'язки до європейських нормативів;
- передбачення можливості встановлення менш жорстких вимог з урахуванням специфіки української економіки;
- встановлення перехідного періоду на нові екологічні норми на менше ніж 15 років;
- виключення можливості зупинки виробництва - санкціями через понаднормові викиди повинні стати адекватні стимулюючі штрафи.

Тільки такий підхід дозволить підготувати для розгляду Верховною Радою України якісного проект Закону, який, з одного боку, не буде створювати загроз для економічного розвитку країни, а з іншого, сприятиме поступовому зближенню підходів у законодавчій площині України та ЄС.

Просимо Вас, шановний Денисе Анатолійовичу, підтримати позицію провідних національних промислових галузей щодо неприйнятності проекту Закону України № 4167 «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності» у поточній редакції, та сприяти його доопрацюванню в контексті наданих пропозицій.

З повагою та сподіванням на Ваше розуміння та підтримку.

**Голова Федерації
металургів України**

С.Л.Біленький

**Президент
ОП «Укрметалургпром»**

О.Ф.Каленков

**Президент
Союзу хіміків України**

О.Г.Голубов

**Виконавчий директор
АПСП «Скло України»**

В.Ю.Цветов

**Голова Асоціації
«Укрцемент»**

П.С.Качур

**Виконавчий директор
Української асоціації
виробників феросплавів та
іншої електрометалургійної
продукції «УкрФА»**

С.Л.Кудрявцев

**Генеральний директор
Української науково-виробничої
асоціації «Укркокс»**

А.Г.Старовойт